

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

Projekt „SVEDOČANSTVO - ISTINA ILI POLITIKA: Koncept svedočenja u komemoraciji jugoslovenskih ratova“ realizovan 2016-18. godine bavio se načinima razmišljanja o jugoslovenskim ratovima i sprovođenjem i korišćenjem svedočanst(a)va o njima u regionu.

Partneri projekta bili su Centar za kulturnu dekontaminaciju iz Beograda, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Institut za filozofiju i društvenu teoriju iz Beograda, Učitelj nezalica i njegovi komiteti iz Beograda, Historijski muzej Bosne i Hercegovine iz Sarajeva, Muzej savremene umetnosti iz Beograda, Boem iz Beča (Austrija), Osservatorio Balcani e Caucaso Transeuropa (OBCT Transeuropa) iz Rovereta (Italija), Centar za kulturnu i socijalnu popravku iz Banja Luke i Leibniz-Institut für Ost- und Südosteuropaforschung (IOS) iz Regensburga (Nemačka).

Danas prenosi nekoliko članaka nastalih u ovom projektu. Program u celini, biografije učesnika i apstrakte možete videti na sajtu projekta: <http://svedocanstvo-imenovatoratom.org/rs/konferencija>

Bertran Badiu, École normale supérieure, Paris

Surovi januar (3)

Kao i obično, Žizel ne dopušta ovakav ispad: odbija da vidi Celana iznova opsednutog svojim baukom. Preklinje ga da relativizuje, da se sabere, da ne dozvoli da zli nemački kritički glasovi uzmu maha kod njega. Međutim, za njega, ona samo umanjuje dešavanja, i štancuje umirujuće savete. Time i ona postaje gotovo stranac, jedna od mnogih drugih koji na fundamentalnom nivou ne razumeju ništa u celoj ovoj „priči“, koju Celan doživljava kao puki avatar ponora veka koji je progutao toliko ljudskih bića. Izgleda da čak i neko poput Renea Šara nije bio vičan izazovu: dve godine ranije, nudeći iskustva koja je smatrao uporedivim, prepričao je Celanu svoju strategiju koju je, bez sumnje, naučio u Francukom pokretu otpora: „za razliku od vas, nisam opsednut tim ljudima koji vas muče svojim uvredama, jer sam pre nekoliko godina iskopao jarak u koji oni padaju kao u ponor, jarak koji se širi srazmerno njihovoj praznini. Mислеći da su me oborili, oni učute...“ Celan ne prihvata ovaj savet, jer u njemu vidi samo vrlo vešt način da se odrekne odgovornosti.

Na sreću, u tom trenutku postoji nekoliko retkih osoba koje kontaktira u svom nemiru, za koje se čini da razumeju ono kroz šta prolazi. Elmar Tohohoven, koji tada živi u Parizu i u mogućnosti je da ga menja na poslu u ENS. Celan dugo razgovara sa njim telefonom: Tophoven daje ideju da bi trebalo Encensberger da se usprotivi Opensu i da se to odbacivanje kritike objavi u idućem broju *Merkura*. On obećava Celanu da će pisati prijateljima u Nemačkoj. Celan ga sluša, bez dopuštanja da se upusti u iluziju tih obećanja: jer šta bi mogli učiniti poznanici prevodioca Beketa na nemački? „Šta bi mogli preduzeti njegovi prijatelji? Uprkos tome, Celanovi otvoreno zahteva, čak zapoveda. U takvoj situaciji, veliki broj sagovornika, plašeći se intenziteta njegovih reakcija, dovijaju se da mu ukažu na moguća rešenja, na potencijalne druge perspektive, trude se da mu pokažu usmenu solidarnost koju on čuje kao jasno obećanje da će nešto učiniti. I naravno, on uočava njihovu „igru“ i ne dozvoljava sebi da se uživi u iluzije.

Čim mu se učini da ga Žizela ne prati u korak na tom istom putu, diže ton, tenzija raste. On počinje da sumnja u njenu lojalnost. Otud on misli da je ona po prvi put stala na njegovu stranu kad mu je rekla: „Ti moraš pobediti“. Kada deluje da se ona opire njegovoj interpretaciji neprijatnih događaja, njega obuzima nasilje. Mora da umiri te kontradiktorne glasove. Preklinjanje, plač, vika. Zatim nema ćutnja s obe strane.

U trenutku relativnog mira, Celan moli Žizelu da se udalji na neko vreme, da mu da prostora i samoće kako bi se povratio sam sebi. On je ohrabruje da otputuje, sama, u grad ljubavi i umet-

Tophoven obećava Celanu da će pisati prijateljima u Nemačkoj. Celan ga sluša, bez dopuštanja da se upusti u iluziju tih obećanja

nosti, gde ima toliko toga što mi moglo da inspiriše njen rad kao gravera. Prati je na stancu *Gare de Lyon* 17. januara. Na povratku kući, zapisuje lepe reči koje je upravo izgovorio uživo: „Lepo mi se vratite, ljubavi, i lepo se provedite u Rimu, ali se vratite našoj kući, blizu Vašeg sina i Vašeg muža“. Ubrzo zatim, Celan shvata da ne nije u stanju da sam sačuva svoje biće, kao pesnika, bez prisustva Žizele. „Nešto me je strašno steglo kada sam Vas video da se penjete u taj voz sinoć i dok se on udaljavo. Stegle su mi se grudi i velike suze su mi vlačile oči, iz dubine duše... [..] / Mogu li ja raditi u Vašem odsustvu? Jedva otišla, on je presreće u mislima, iznova utopljen u zajedničku prošlost, oseća potrebu da misli na nju i podsećajući je: „Vaš odlazak me je skupo koštao: sva moja ljubav je za vas, pronađena ponovo, u celosti, moja cela ljubav bez ostatka, ljubav prvih noći, ljubav Carice svih mojih Bukovina“. Odsustvo, donosi dobre stvari i obećava nove početke, vraća mu osmeh na lice i smisao za humor, i on zna da je to povezano sa Žize-

linim zadovoljstvom: Carica umesto kćeri Markiza, što je Žizela, Bukovine umesto „svih Rusija“ kao u čuvenoj frazi. Nakon mira predstavljenog u izjavi ljubavi ostvarenoj obećanjem, „O, naći ću ponovo ono što je neophodno da Vas ponovo držim u svojim rukama“, Celanova snaga ubrzano opada, nestrpljivost ga nadvladava. Kao i obično, počinje da broji sate, minute, pokušavajući da ispuni intervale rečima strpljenja: „sada je 20:30 [...], 9:20 [...] 9:35 [...] / 9:45 [...] / Okrećem peščanik“.

Služeći verovatno za merenje vremena potrebnog da se napiše ili pročita neka pesma, veliki peščanik stoji na radnom stolu, poput onih na stonim baroknim ogledalima, pored porodične lampe, zajedno sa nekoliko magičnih predmeta među kojima sasvim sigurno fotografija Žizele i njihovog sina, sa komadom ružičastog kvarca, pored telefona. Ne uspeva da izdrži, zove Žizelu u Rimu. Kako obuzdati sebe, kako kontrolisati sve to što — ? Na dohvat ruke, naravno da ima predivno ambivalentnih lekova: među njima i jedan pravi farmakon, pod nazivom *Dominal!*

Za to vreme, u pokušaju da se oslobodi strepnje koja je guši već danima, Žizela ide „u dugu, iznurujuću šetnju“ kroz Rim, koji poznaje od svog detinjstva: Sikstinska kapela, Mikelandelo, Vila Borgeze, Panteon, Vila Đulija, *Sarcofago degli sposi*, čime bi se izbegla opasnost: „Etrurski ljubavnici“ ujedinjeni, zamrznuti u pogrebnoj skulpturi. Viđa se sa Celanovim starim prijateljima, Uferima, koje je upoznao u Bukureštu 1946, ćerkom Marije Luize Kašnic, Iris, kao i sa poznatijim Rimljanima, kompozitorima Đakinto Skelsi i Hans Verner Henc (sa kojim je živela Ingeborg Bahman pre nekih desetak godina).

Celanovi odgovori ne komentarišu išta što priča Žizela u svojim „divnim i lepim pismima“. Njega hvata „nervoza“ i „neizdrž“, te se odlučuje, uprkos svemu da se „pojavi“ u toj „Nemačkoj, tako tužno (njegovoj)“, odzivajući se na „ljubazan“ poziv profesora Bede Alemana, koji će držati svoje „inauguralno predavanje“ na Univerzitetu Julius-Maksimilians u Virzburgu.

Nastavlja se

Algoritam za sortiranje

Jedan od osnovnih problema u matematici je kako najbolje (što uglavnom znači najbrže) urediti niz nekakvih brojeva tako da poštuju određena pravila. U praksi se ovaj problem, pre svega u računarima, svodi na sortiranje niza celih brojeva u rastućem ili opadajućem redosledu. Ovakvi nizovi korisni su kasnije kada se primenjuju, na primer, u algoritmima za pretraživanje ili spajanje, jer mnogome olakšavaju proces. Algoritmi za sortiranje, dakle, kao ulazne parametre uzimaju niz brojeva iz istog skupa, a kao rezultat uglavnom vraćaju niz iste dužine, sa sortiranim elementima.

Algoritmi za sortiranje razvijaju se još od pedesetih godina 20. veka. Jedan od

najinteresantnijih i najjednostavnijih je takozvani *bubble sort* algoritam, koji se koristi od 1958. Ovaj metod podrazumeva prolaženje kroz niz, upoređujući dva po dva susedna broja, menjajući im mesta ukoliko nisu dobro raspoređeni. Kao

rezultat, posle prvog prolaza, na kraju niza biće najveći (ili najmanji) broj, što znači da ovaj proces treba ponoviti onoliko puta koliko ima brojeva. Iako vrlo jednostavan metod, ispostavlja se da nije tako brz, jer algoritam mora mnogo puta da prolazi kroz čitav niz. Jedan od brzih metoda oslanja se na deljenje niza na dva dela i ponavljanje dok se ne dođe do jednog broja, a onda rekursivno slaganje u sortirani niz.

Ovaj metod podrazumeva prolaženje kroz niz, upoređujući dva po dva susedna broja, menjajući im mesta ukoliko nisu dobro raspoređeni. Kao rezultat, posle prvog prolaza, na kraju niza biće najveći (ili najmanji) broj

Danas

U saradnji sa Centrom za promociju nauke, „Danas“ predstavlja izabrane priče sa naučnopopularnog portala elementarium.cpn.rs

ЦЕНТАР
ЗА
ПРОМОЦИЈУ
НАУКЕ

REŠENJE IZ PROŠLOG BROJA

VODORAVNO: Povarošančiti se, okoriti se, pasiv, Radivoj, Ćamuti, eto, alavač, ikad, mami-
lo, ijedna, e, ecer, zezati, ton, t, ripiti, artist, imi-
di, ijatar, vi, tu, isečak, Takač, Ilijada, ilitija, salu-
tirati, Otar, etamin, razarači.